

ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

«Σκάσε... και κάνε τη δουλειά σου»

του Χαλτούν Τανέρ από το Σατιρικό Θέατρο

Μετάφραση: Ιάκωβος Τσαγγάρης. **Σκηνοθεσία:** Γιασάρ Ερσόι. **Μουσική:** Ντενίζ Τσιακούρ. **Σκηνικά:** Κώστας Καυκαρίδης. **Κοστούμια:** Οσμάν Αλκάς. **Χορογραφίες:** Ελένη Παντελή. **Στίχοι, μουσική διασκευή και διδασκαλία της μουσικής:** Λάρκος Λάρκου. **Λαϊκή ορχήστρα:** Μετίν Ανιμπάλ, Γιουσούφ Τσερκέζ, Λάρκος Λάρκου, Δήμητρα Φιλίππου. **Παίζουν:** Στέλιος Καυκαρίδης, Γιουτζέλ Κιοσέογλου, Οσμάν Αλκάς, Σπύρος Γεωργίου, Βασίλης Μιχαήλ, Λουκία Μιχαήλ, Μαρία Φιακά, Ελένη Παντελή, Μελίνα Χατζηγιάννη, Αστέρω Κυπριανού, Δήμας Δημοσθένους, Φώτης Αποστολίδης, Λευτέρης Σολωμίδης, Νεφέλη Χριστοδούλου, Μιχάλης Κορομιάς, Γιώργος Ιδαλίας, Γιώργος Σπυρίδης.

Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ του έργου του Χαλτούν Τανέρ «Σκάσε... και κάνε τη δουλειά σου» στη σκηνή του Σατιρικού είναι ίσως το πρώτο δείγμα μιας πραγματικής καλλιτεχνικής σύμπραξης μεταξύ των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων καλλιτεχνών. Οι μεικτές συναυλίες, ομαδικές εκθέσεις, ποιητικές βραδιές, έχουν γίνει πια συνηθισμένο φαινόμενο. Οι εκδηλώσεις αυτές μπορούν να χαρακτηριστούν ως παράλληλη δημιουργία, ως συμβίωση κάτω από κοινό σύνθημα, σε κοινό χώρο και με κοινό στόχο. Όμως τα παράλληλα, ως γνωστό, δεν διασταυρώνονται. Η παράσταση του Σατιρικού είναι το επόμενο βήμα στην πορεία αλληλογνωριμίας μεταξύ των δυο κοινοτήτων, επειδή αποτελεί πραγματική διασταύρωση δημιουργικών δυνάμεων. Και πριν να δούμε από κοντά τον καλλιτεχνικό καρπό αυτής της διασταύρωσης, ας τελειώσουμε με την εξω-θεατρική πτυχή του θέματος, λέγοντας ότι μια θεατρική παράσταση, όπως και κάθε άλλο έργο τέχνης, μπορεί να γίνει φορέας πολιτικού ή ιδεολογικού μηνύματος μόνο αν η αισθητική του αξία είναι δεδομένη, αλλιώς πάει χαμένο το μήνυμα και οι πιο ιεροί στόχοι. Χαίρομαι, λοιπόν, ότι η πρώτη δικοινοτική συνδημιουργία στην κυπριακή σκηνή δεν έχει ανάγκη να εκτιμηθεί μόνο ως ιστορικός σταθμός, αλλά ευσταθεί ως ενδιαφέρον θεατρικό γεγονός.

Η παράσταση μας γνώρισε τον Χαλτούν Τανέρ. Χωρίς να ξέρουμε άλλα δείγματα γραφής του Τούρκου δραματουργού, σασφέστατα διακρίνουμε στο «Σκάσε... και κάνε τη δουλειά σου» συγκεκριισμό μπρεχτικών και εθνικών παραδοσιακών θεατρικών στοιχείων. Κοινός όρος των δυο, λαϊκό θέατρο που πάντα σήμαινε τέχνη κατανοητή σε όλους και... ωφέλιμη για όλους, με όλα τα επιμέρους χαρακτηριστικά να πηγάζουν απ' αυτά τα κυριότερα. Έτσι γράφει ο Τανέρ την ιστορία του ήρωά του Βιζτανί, τον οποίο η φτώχεια, η κοινωνική καταπίεση, ο μύλος των ιστορικών γεγονότων, έχουν αφήσει για πάντα ανθρωπάκο χωρίς ελπίδα να γίνει ποτέ άνθρωπος.

Ο συγγραφέας ιεραρχεί και διαβαθμίζει τους στόχους του. Έτσι οι σκηνές του έργου του είναι απλές σαν τα σκετσάκια του Καραγκιόζη, όμως η κατανόησή τους οδηγεί τους θεατές στην υιοθέτηση της

οπτικής γωνιάς του συγγραφέα στο διαχρονικό πανό της τουρκικής ιστορικής πραγματικότητας. Αυτό ακριβώς κάνει και ο σκηνοθέτης Γιασάρ Ερσόι. Ο στημένος στη μέση της σκηνής μπερντές του Καραγκιόζη δηλώνει το ένα από τα αισθητικά συστατικά του πολυσύνθετου θεάματος, η ζωντανή λαϊκή ορχήστρα δίνει στην πικρή, κωμικοτραγική ιστορία του ανθρωπάκου Βιζτανί το στοιχείο του απτόητου, το κύριο στοιχείο όλων των ειδών της λαϊκής δημιουργίας. Η αδρά δηλωμένη θέση του συγγραφέα διεκρινίζεται και αιτιολογείται σε επίπεδο ιστορικής και ιδεολογικής θεώρησης των πραγμάτων. Η παράσταση χρησιμοποιεί ποικίλα μέσα γι' αυτή τη σταδιακή αναβάθμιση, όπως η επική αφήγηση (Στέλιος Καυκαρίδης) οι ανατρεπτικές καρικατούρες των προσώπων-φορέων της καταπίεσης (πολύ καλοί ο χότζας του Γιουτζέλ Κιοσέογλου, οι μινιατούρες του Οσμάν Αλκάς, ο διευθυντής του Στέλιου Καυκαρίδη), κ.ά. Ενισχύοντας το μπρεχτικό στοιχείο του εκτός υπόθεσης, σχολιασμού των γεγονότων ο Γιασάρ Ερσόι φτιάχνει «χορικά» όπου η ομάδα νέων ηθοποιών (στην πλειοψηφία σπουδαστών της Δραματικής Σχολής του Σατιρικού) κάνει κάτι σαν μουσικοχορευτικά συμπεράσματα των επεισοδίων της ζωής των ηρώων. Παρά την καλή τους απόδοση και την ωραία μουσική της Ντενίζ Τσιακούρ, οι σκηνές αυτές καταντούν μονότονες, οπτικά ίδιες και ζημιώνουν την κατά τα άλλα νευρώδη παράσταση. Ο ίδιος ο Ερσόι (έχω τη χαρά να τον γνωρίζω προσωπικά) είναι τόσο ενεργητικό άτομο που και στην άλλη του δουλειά στο Ντάριο Φο του τουρκοκυπριακού Δημοτικού Θεάτρου Λευκωσίας, και στο «Σκάσε...» λειτουργεί ως... γεννήτρια, αυξάνοντας την ένταση της υποκριτικής απόδοσης. Όπως φάνηκε, τέτοια εγρήγορση βοήθησε τον Σπύρο Γεωργίου (αδρός, σαφής στο χαρακτήρα του Εφρούζ) τη Μαρία Φιακά, τη Λουκία Μιχαήλ, όπως και τον πρωταγωνιστή της παράστασης Βασίλη Μιχαήλ, που έφτασε σε πολύ δυνατό φινάλε. Ίσως ο σκηνοθέτης μπορούσε να βιαστεί περισσότερο να φτάσει στο καλογραμμένο τέλος συντομεύοντας κάποιες σκηνές που επαναλαμβάνουν το νόημα των προηγούμενων. Η παράσταση μας αφήνει με το κέρδος επαφής με τον καλό Κύπριο σκηνοθέτη Γιασάρ Ερσόι. ●